

ŠTO SE DOGAĐA S UPISANIM HIPOTEKAMA NAKON BRISANJA BRODICA I JAHTI IZ UPISNIKA?

Zbog brisanja plovila hipotekarnim vjerovnicima mogu nastati ogromne neugodnosti. Što se sve tada događa s upisanim hipotekama i koji su mogući scenariji?

Tekst: **odvjetnica Tiziana Paris**
Foto: **arhiva Burze Nautike**

U medijima je nedavno objavljena obavijest Ministarstva mora, prometa i infrastrukture kojom se obavještavaju svi vlasnici plovila kako će i ove godine Ministarstvo provesti postupak brisanja jahti i brodica po službenoj dužnosti, i to počevši od 15. prosinca 2021. godine. Kao što smo naveli u prethodnim člancima postupak brisanja jahti i brodica od strane lučkih

kapetanija i ispostava lučkih kapetanija po službenoj dužnosti, u slučajevima neplaćanja naknada za sigurnost plovidbe i zaštitu mora od onečišćenja dvije godine uzastopno, omogućen je izmjenama Pomorskog zakonika („Narodne novine“ broj 17/19) i dovodi do raznoraznih posljedica od poteškoća kod ponovnog upisa plovila do problema odgovornosti s eventualnim punomoćnikom za prijam pismena, što

smo detaljno analizirali u prethodnim člancima.

Međutim, ono što me posebno intrigira je sljedeća rečenica: „Jahte i brodice koje imaju evidentirane hipoteke i založna prava brisat će se protekom tri mjeseca od dostavljene obavijesti prema vjerovnicima koje su im već i upućene.“

Što bi to točno trebalo značiti? To bi značilo da vi koji ste npr. nekome posudili novac radi kupnje jahte ili brodice, a svoje ste pravo osigurali upisom hipoteke na navedenom plovilu, sada se radi neodgovornosti vlasnika plovila, možete naći s hipotekom upisanom na plovilu koje nije evidentirano u upisnicima RH, a što znači da ćete vrlo teško namiriti svoje potraživanje.

Ministarstvo je potvrdilo kako broj brodica i jahti koje će se ovim postupkom obrisati iz Upisnika brodova iznosi 8.551, međutim nije specificiralo na koliko njih je upisano založno pravo, odnosno hipoteka.

Podsjetimo, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture uspostavilo je Upisnik brodova Republike Hrvatske kao jedinstveno mjesto upisa svih pomorskih objekata hrvatske državne pripadnosti, čime se napustio dosadašnji sustav višestrukih upisnika i očevidnika koji su vođeni na razini lučkih kapetanija i ispostava lučkih kapetanija te pojedinih vrsta pomorskih objekata. Nastavno na to, krajem 2020. godine započeo je postupak sređivanja podataka u Upisniku brodova. Također, kako bi se u potpunosti uredili podaci

o pomorskim objektima i vlasnicima pomorskih objekata, Zakonom o izmjenama i dopunama Pomorskog zakonika propisao se čitav niz novih odredbi koje se odnose na upis pomorskih objekata te sređivanje podataka o pomorskim objektima i vlasnicima pomorskih objekata. Posebno se ističe kako se sukladno čl. 192 Pomorskog Zakonika, brod briše iz upisnika brodova:

1. po službenoj dužnosti:

a) ako je propao ili se pretpostavlja da je propao. Pretpostavlja se da je brod propao ako su od primitka posljednje vijesti o brodu protekla tri mjeseca. U tom slučaju pretpostavlja se da je brod propao onoga dana kad su primljene

posljednje raspoložive vijesti o njemu.

b) ako prestane udovoljavati uvjetima za upis broda u upisnik brodova propisanima ovim Zakonom.

2. na zahtjev vlasnika;

3. jahta i brodice brišu se iz upisnika brodova ako vlasnik ili korisnik jahte ili brodice dvije godine uzastopce ne plati naknadu iz članka 51. stavka 6. ovoga Zakonika.

U tom pogledu, a glede upravo postupka brisanja po službenoj dužnosti, a na teret kojeg je upisana hipoteka, podsjetimo se članka 193 Pomorskog Zakonika koji točno definira kako će se u konkretnom slučaju

brisanje broda obaviti istekom roka od tri mjeseca od dostave obavijesti hipotekarnim vjerovnicima da su se stekli uvjeti za brisanje broda po službenoj dužnosti ili odmah nakon primitka vjerovnikove suglasnosti za brisanje broda.

KAKO ĆE SE OBAVIJESTITI VJEROVNICI?

Sukladno odredbi iz čl. 193 Pomorskog Zakonika, obavijest hipotekarnim vjerovnicima će se obaviti sukladno članku 384. č Zakonika koji predviđa da ako dostava rješenja o upisu u upisnik brodova nije moguća, ili ostali načini dostave nisu prikladni, dostava će se obaviti javnom objavom na elektroničkoj oglasnoj ploči upisnika brodova te se ista smatra obavljenom istekom osmoga dana od dana javne objave. Dakle, dragi vjerovnici, ako ne pregledavate redovno vašu poštu ili elektroničke oglasne ploče upisnika brodova, riskirate da se plovilo na teret kojeg je osnovana hipoteka u vašu korist izbriše iz upisnika, a u tom slučaju nećete biti u mogućnosti pokrenuti ovršni postupak radi naplate svog potraživanja.

Možda je sad ipak nekima nejasan način na koji je reguliran institut hipoteke u Pomorskom Zakoniku, te

s toga smatram da ga treba detaljnije analizirati. Naime, sukladno čl. 219 Pomorskog Zakonika hipoteka na brodu jest pravo prema kojem je vjerovnik ovlašten namiriti svoju tražbinu iz prodajne cijene broda ostvarene sudskom prodajom ili izvansudskom prodajom ili uzimanjem broda u posjed i iskorištavanjem broda, s time što ugovorne strane mogu ugovorom isključiti neke vjerovnikove ovlasti. Posebno se ističe da kad se namirenje na temelju hipoteke na brodu provodi u inozemstvu uz primjenu odredaba stranog prava koje ne poznaje sudsku prodaju, vjerovnik je ovlašten namiriti se iz prodajne cijene broda ostvarene nadmetanjem na javnoj dražbi.

PRESTAJE LI HIPOTEKA PROMJENOM VLASNIKA BRODA?

Ne, hipoteka na brodu ne prestaje promjenom vlasnika broda osim ako Pomorskim zakonikom nije drukčije određeno.

KAKO SE OSNIVA HIPOTEKA?

Sukladno čl. 220 Pomorskog zakonika, hipoteka na brodu može nastati temeljem ugovora (ugovorna hipoteka) ili temeljem sudske odluke (prisilna sudska hipoteka). Ako ugovor ili isprava o hipoteci u kojemu je potpis

dužnika javno ovjeren, sadrži izjavu dužnika da vjerovnik može neposredno na temelju ugovora ili isprave zatražiti upis hipoteke u upisnik brodova, kao i izjavu dužnika da je suglasan s time da se na temelju tog ugovora ili isprave na brodu na kojemu je zasnovana hipoteka može radi tražbine utvrđene tim ugovorom ili ispravom nakon dospelosti tražbine provesti neposredna ovrha, takav je ugovor ili isprava ovršna isprava temeljem koje se takva ovrha može provesti bez potvrde ovršnosti. Ujedno se ističe kako se na hipoteci na brodu može, na temelju ugovora, osnovati nadhipoteka u korist treće osobe.

U tom slučaju, hipotekarni dužnik mora namiriti svoj dug hipotekarnom vjerovniku samo uz pristanak nadhipotekarnog vjerovnika ili ako dužnu svotu položi u sud. Ako hipotekarni dužnik tako ne postupi, hipoteka na brodu ostaje na snazi za tražbine nadhipotekarnog vjerovnika. Hipotekarni vjerovnik može preuzeti posjed broda i iskorištavati brod ili ga prodati izvansudskim putem samo uz pisano odobrenje nadhipotekarnog vjerovnika. Ugovor zaključen protivno navedene odredbe je ništavan. Posebno zanimljiva je odredba iz čl. 234 Pomorskog Zakonika koja utvrđuje

kako brod opterećen hipotekom može biti trajno povučen iz plovidbe samo uz prethodni pristanak hipotekarnih vjerovnika. Ako nema pristanka hipotekarnog vjerovnika, hipotekarni dužnik ima pravo zahtijevati od suda da se brod proda nadmetanjem na javnoj dražbi.

Zanimljiva je i situacija kad hipotekarni dužnik - vlasnik broda postupa s namjerom da se ispune pretpostavke radi brisanja broda po službenoj dužnosti, a sve kako bi se plovilo na teret kojeg je upisana hipoteka izbrisalo iz upisnika i vjerovnik ne može namiriti svoju tražbinu, što tad? Ili kad hipotekrani dužnik - vlasnik brodice za koju namjerno ne plaća naknadu i njegovo plovilo bude brisano po službenoj dužnosti, a vjerovnik, nije vidio oglas o brisanju? Kako je to u skladu s institutom hipoteke kao sredstvo osiguranja tražbine vjerovnika? Na navedeno pitanje, nažalost, nemamo odgovor, barem ne do sada odnosno do trenutka kad neki oštećeni vjerovnik neće podnijeti pitanje ustavnosti odredbe iz čl. 193 Pomorskog zakonika. Naime, svi, ne samo mi pravnici već i laici, znamo kako se u slučaju neurednog podmirenja obveza pokreće ovrha. S toga se opravdano pitamo zašto i u tom slučaju zakonodavac nije predvidio obvezu pokretanja ovršnog

postupka radi naplate, već je odredio mnogo strožu sankciju, odnosno brisanje plovila iz upisnika.

Naime, činjenica je da brisanjem plovila po službenoj dužnosti, ne prestaje hipoteka, jer kao što točno određuje čl. 236 Pomorskog Zakonika, hipoteka na brodu prestaje:

- 1) brisanjem hipoteke,
- 2) prodajom broda u ovršnom ili stečajnom postupku,
- 3) izvansudskom prodajom broda,
- 4) proglašenjem broda pomorskim plijenom, odnosno ratnim plijenom na moru,
- 5) prodajom broda na javnoj dražbi sukladno članku 171. stavku 11. ili članku 840.n ovoga Zakonika.

Dok, čl. 237 određuje kako prava i njihov red prvenstva stečena upisom hipoteke ne prestaju brisanjem broda iz upisnika brodova zato što je brod propao ili se pretpostavlja da je brod propao, ili je trajno povučen iz plovidbe. U skladu s odredbom iz čl. 193 je i odredba iz čl. 374 koja utvrđuje kako Rješenje o brisanju broda iz upisnika brodova treba utvrditi da je hipotekarni vjerovnik pristao na brisanje, osim ako se brisanje obavlja na temelju odredaba članka 192. stavka 1. točke 1) ovoga Zakonika, bez suglasnosti hipotekarnog

vjerovnika. U slučaju iz stavka 2. članka 193. ovoga Zakonika brisanje broda obaviti će se protekom navedenog roka.

Dakle, u konkretnom slučaju ako su se ispunile pretpostavke za brisanje plovila po službenoj dužnosti te je hipotekarni vjerovnik primio navedenu obavijest, on mora ODMAH reagirati i pisanim putem obavijestiti nadležnu lučku kapetaniju o postojanju svog založnog prava. U suprotnom, ako ostane pasivan, plovilo će se brisati, a tada jedino što preostaje jest zahtijevati ponovni upis.

Naglašavamo kako ponovni upis može zahtijevati osoba koja je u trenutku brisanja bila upisana kao vlasnik ili je nasljednik upisanog vlasnika broda u trenutku brisanja, kao i osoba koja na temelju pravnog posla stječe vlasništvo od upisanog vlasnika ili nasljednika. Dakle, hipotekarni vjerovnik nije ovlašten zahtijevati ponovni upis.

Nakon svega navedenog, možemo zaključiti da je svakako poželjno pripaziti na sve obavijesti objavljene od strane Ministarstva i lučke kapetanije, jer su nažalost, na temelju odredbi koje su i dalje danas na snazi, posljedice nemilosrdne: zbog brisanja iz službene dužnosti hipotekarnim vjerovnicima mogu nastati ogromne neugodnosti.

Za sve daljnje informacije, prijedloge tema i pravno savjetovanje slobodno nas kontaktirajte na: www.lawparis.com. **EN**